

DEMOKRACIE A LIDSKÁ PRÁVA

ČESKÉ POSLANKYNĚ A GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉ NÁSILÍ

Markéta Kos Mottlová – Veronika Šprincová
duben 2025

Nejčastější forma násilí, s níž mají dotazované poslankyně zkušenost, je psychologické násilí (81 %). Se sexualizovaným násilím má zkušenost 42 % respondentek. Nejméně se pak setkaly s ekonomickou a fyzickou formou násilí (11 %).

Na 28 % dotazovaných poslankyň omezuje svou politickou aktivitu z obavy, že se stanou terčem nenávistných komentářů, obtěžujícího chování nebo násilí.

Mladší respondentky (ve věku do 40 let) se ve vyšší míře setkávají se všemi formami násilí. Výhrůžky a zastrašující chování jsou také častěji namířeny na poslankyně, které se věnují lidskoprávní agendě.

FÓRUM 50 %

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Obsah

	Úvod	3
1.	METODOLOGIE	5
2.	HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	7
2.1	Různé formy genderově podmíněného násilí	8
2.2	Psychologické násilí	8
2.3	Sexualizované násilí	9
2.4	Fyzické a ekonomické násilí	9
2.5	Nenávistné komentáře a výhrůžky v kyberprostoru	9
2.6	Genderová podmíněnost útoků na političky	10
2.7	Nahlašování incidentů	11
2.8	Efektivita existujících nástrojů řešení případů genderově podmíněného násilí	11
3.	ZÁVĚR A DOPORUČENÍ	13
	Příloha: Otázky pro rozhovory s poslankyněmi Parlamentu ČR	14

Úvod

Z čísel zachycujících vývoj zastoupení žen v české politice¹ je zřejmé, že u nás stále zaostáváme za evropským i světovým průměrem.² To potvrzuje i nejnovější zpráva *Global Gender Gap Report* vydávaná každoročně Světovým ekonomickým fórem, kde se v rovnosti žen a mužů umístila Česká republika dosud nejnižší (na 104. místě), což je také nejhorší výsledek v rámci celé Evropské unie. Vůbec nejbídnější výsledky Česko tradičně vykazuje v oblasti politického rozhodování, kde obsadilo až 110. místo ze 146 srovnávaných zemí. To je druhá nejhorší pozice ze všech členských států EU, hůře je na tom jen Maďarsko (131. místo). Negativně se zde promítá zejména nízké zastoupení žen na ministerských postech a skutečnost, že jsme doposud neměli ženu v pozici premiérky ani prezidentky.³

Abychom pochopili příčiny tohoto stavu a mohli hledat účinná řešení, je potřeba si uvědomit, že ženy stále čelí celé řadě bariér, které jim znesnadňují vstup do politiky i působení v ní. Ukazuje se také, že ženy kvůli neúměrnému tlaku dříve ukončují svou politickou kariéru (příkladem může být bývalá novozélandská premiérka Jacinda Ardern, finská premiérka Sanna Marin či slovenská prezidentka Zuzana Čaputová).

Tyto bariéry můžeme rozdělit do tří skupin: na individuální, společenské a institucionální. Všechny tři typy jsou provázány a vzájemně se posilují, současně však každý vyžaduje k odstranění jiná opatření.⁴ V ideálním případě by proto tato opatření měla spolupůsobit a tlakem z různých stran pomáhat tyto mnohdy neviditelné překážky rozbít.

Individuální bariéry jsou zpravidla na straně samotných žen (ale i mužů, kteří například rozhodují o tom, kdo bude na kandidátní listině a na jakém místě) a vyplývají ze společenských očekávání a zvyklostí. Patří sem mimo jiné neúměrně větší zatížení žen péčí o domácnost a závislé osoby (ženy mají obecně méně volného času), ale také jejich menší motivace se o politiku zajímat a aktivně se do ní zapojovat, statisticky

nižší sebevědomí či neochota působit v převážně mužském kolektivu.

Společenské překážky jsou ovlivněny tím, jaké role společnost historicky považuje za vhodné pro ženy a muže. Příkladem může být dvojí metr pro hodnocení politického působení u obou pohlaví, kdy ženy musejí nejen obhajovat své schopnosti a úspěchy, ale vůbec dokazovat, že do politiky patří. Individuální selhání konkrétní političky pak bývá pro veřejnost důvodem kriticky hodnotit politické působení žen jakožto celé skupiny. S tím dále souvisejí i předsudky o ženách a mužích, které ve společnosti přetrvávají. Zvyšování povědomí o násilí na veřejně aktivních ženách tak musí jít ruku v ruce s osvětou v oblasti genderových stereotypů a strukturálních příčin genderových nerovností, jež konstruují ženy jako „slabé pohlaví“ a vykazují je do „bezpečné“ soukromé sféry.

Konečně mezi institucionální bariéry patří celkové nastavení fungování politiky, volební systém a jeho parametry, systém nominací a transparentnost nominačních procesů či chybějící opatření na podporu žen. Na rozdíl od předchozích dvou typů překážek lze ty institucionální odstraňovat poměrně rychle a jednoduše revizí stávajícího systému a procesů a jejich přenastavením tak, aby byly co nejotevřenější. Případně i přijetím nových opatření vedoucích k narovnávání historicky nevyváženého stavu. Kritickým předpokladem je zde však politická vůle téma řešit a ochota podpůrná opatření (například ve formě kvót pro ženy a muže na kandidátních listinách) zavádět.

Tyto bariéry jsou v literatuře poměrně dobře zmapovány a popsány. V posledních letech se však pozornost upřela i k tématu, jež do té doby diskutováno nebylo, tj. na různé formy genderově podmíněného násilí vůči političkám. Toto násilí je ještě zintenzivňováno rozvojem internetu a sociálních sítí, které jednak vedou k větší polarizaci a vyostřování veřejné diskuse a jednak výrazně usnadňují přímou komunikaci s konkrétními osobami.

Násilí na ženách v politice se vyskytuje v různých formách: fyzické, psychologické (kam často spadají i nenávistné projevy v on-line prostoru), sexualizované a ekonomické. S různými formami násilí v politice se setkávají i muži, ale násilí na ženách je genderově podmíněné. Je zaměřeno na ženy na základě jejich pohlaví a formy tohoto násilí mají genderový

1 Viz např. <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice>.

2 Srov. https://data.ipu.org/women-ranking/?date_month=12&date_year=2024.

3 *Global Gender Gap Report 2024*, dostupné z: <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/>.

4 RAKUŠANOVÁ Petra (2006). *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?* Praha: Fórum 50 %.

charakter, jako například sexistické poznámky či sexuální obtěžování a násilí.

Ačkoli systematické mapování výskytu různých forem genderově podmíněného násilí vůči političkám chybí, z existujících dat a studií se zřejmě ukazuje, že násilí (ať již v reálném světě, či v kyberprostoru) na političkách a veřejně aktivních ženách je velmi častým jevem. Z výzkumu Meziparlamentní unie v Evropě z roku 2018 vyplynulo, že psychologické násilí zažilo 85,2 % političek působících na parlamentní úrovni.⁵ Dle UN Women, zvláštního orgánu pro genderovou rovnost při OSN, je násilí na ženách v politice jedním ze zásadních faktorů, který ženy od politické participace odrazuje.⁶

V českém kontextu jde přitom o dosud nedostatečně pojmenovaný problém, podobně jako jím bylo dříve domácí či genderově podmíněné násilí obecně. Přitom prolomení mlčení o zkušenostech žen v politice, zmapování výskytu různých forem genderově podmíněného násilí vůči političkám a pochopení jeho strukturálních příčin je základní podmínkou pro to, aby bylo možné proti němu hledat individuální i systémové možnosti obrany. Následující výzkumná zpráva tak přináší unikátní data mapující výskyt a podobu různých forem genderově podmíněného násilí vůči českým poslankyním.

⁵ *Sexism, Harassment and Violence Against Women in Parliaments in Europe*, 2018. Dostupné z: <https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2018-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliaments-in-europe>.

⁶ *Preventing Violence Against Women in Politics*, 2021. Dostupné z: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2021/Guidance-note-Preventing-violence-against-women-in-politics-en.pdf>.

1

METODOLOGIE

Výzkum vychází ze zmíněného šetření Meziparlamentní unie zaměřeného na státy Rady Evropy, který byl proveden v roce 2018. Na rozdíl od něho však pracuje s větším vzorkem respondentek, a jeho výsledky tak lépe odrážejí reálné zkušenosti českých poslankyň. Navazuje také na českou studii *Analýza genderově podmíněných nenávistných projevů vůči veřejně aktivním ženám v online prostoru*,⁷ která se však omezovala pouze na kyberprostor a nešlo o výzkum na reprezentativním vzorku.

V této práci byly respektovány zásady feministického výzkumu – mezi tazatelkou a respondentkami byl zachován rovnocenný vztah, dotazované měly také možnost pokládat otázky a zasahovat do průběhu rozhovoru. Tím byl překonán klasický rozpor mezi subjektem (badatelem / badatelkou) a objektem (respondentem / respondentkou) badatelského zájmu. Vztah badatelka – respondentka byl koncipován jako vztah subjekt – subjekt, čímž byl vytvořen předpoklad „autentického, kvalitativního, individuálního vyjádření jednotlivých osudů žen“.⁸ Jedině tak lze totiž pochopit, „jak a jaké strategie si jednotlivé ženy vytvářely v systému moci na různých rovinách a v rozličných situacích“.⁹

Při výzkumu byl rovněž zohledněn kontext – šlo zejména o zjišťování biografických údajů dotazovaných poslankyň: jak dlouho jsou ve funkci, jakým tématům se věnují, v jakých výborech jsou zastoupené a jestli působily či působí i na jiných úrovních politiky. Zachována přitom byla zásada zodpovědnosti a důvěry – všechny respondentky udělily písemný informovaný souhlas se zapojením do výzkumu, se všemi rozho-

vory bylo nakládáno důvěrně a všechny citované výroky byly anonymizovány.

Při výzkumech elit, kam spadá i šetření mezi poslankyněmi dolní komory, je však problematika moci poněkud posunuta. Samy dotazované osoby totiž mají ve vztahu badatelka – respondentka moc danou jednak jejich společenským postavením a jednak exkluzivitou a důvěrností informací, které jsou ochotny poskytnout. O to více je proto nutné zachovávat anonymitu respondentek.

S ohledem na téma výzkumu byl vzorek respondentek jasně dán: jde o české poslankyně, které měly mandát v době realizace šetření, tj. v období od července do prosince 2024. Se žádostí o zapojení do výzkumu bylo osloveno všech 51 poslankyň Parlamentu České republiky a nakonec se ho zúčastnilo 36 z nich, tj. 71 %.

Většina respondentek spadá do věkové kategorie 51–60 let, naopak ve věku do 30 let nebyla respondentka žádná. Ze 36 dotazovaných mají dvě středoškolské a 34 vysokoškolské vzdělání. Většina (30, tj. 83 %) respondentek má děti, šest z nich je bezdětných.

Tabulka 1
Věkové složení dotazovaných poslankyň

Věková kategorie	Podíl respondentek
18–30	0 %
31–40	19 %
41–45	14 %
46–50	8 %
51–60	42 %
61–70	14 %
71–75	3 %

⁷ Tato studie byla vypracována v roce 2024 v rámci projektu „Digitální doba a hrozby pro lidská práva“ ve spolupráci s konsorciem nevládních organizací (Fórum 50 %, Multikulturní centrum Praha, Masarykův ústav vyšších studií ČVUT, Transparency International – Česká republika). Zaměřuje se na genderově podmíněné nenávistné projevy vůči ženám (zejména političkám) ve veřejném prostoru a analyzuje jejich výskyt na sociální síti Facebook. Výzkum poskytuje nejen nová data o rozsahu a povaze těchto projevů, ale také přináší podrobnou analýzu hlavních typů nenávistných útoků, jako jsou sexismus, útoky na vzhled, sexuální objektifikace a hrozby násilím včetně sexualizovaných útoků. Viz *Analýza genderově podmíněných nenávistných projevů vůči veřejně aktivním ženám v online prostoru*, 2024. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2024/06/TI_STUDIE_nenavistne-projevy_gender.pdf.

⁸ KICZKOVÁ Zuzana a kol. (2006). *Paměť žen: O zkušenosti sebeutváření v biografických rozhovorech*. Bratislava: Iris.

⁹ Tamtéž.

Tabulka 2

Dotazované poslankyně podle poslaneckých klubů

Poslanecký klub	Počet dotazovaných poslankyň	Podíl ze všech dotazovaných poslankyň	Počet poslankyň v klubu celkem	Podíl poslankyň daného klubu zapojených do výzkumu
ANO 2011	13	36,1 %	19	68,4 %
ODS	4	11,1 %	5	80 %
Piráti	2	5,6 %	2	100 %
SPD	1	2,8 %	5	20 %
KDU-ČSL	3	8,3 %	4	75 %
TOP 09	3	8,3 %	3	100 %
STAN	10	27,8 %	13	76,9 %

Všechny respondentky uvedly, že mají alespoň jeden profil na sociálních sítích. Nejčastěji jde o Facebook, dále o sociální síť X a nejméně respondentek je aktivních na Instagramu.

Do výzkumu se zapojily poslankyně ze všech poslaneckých klubů. Nejvíce respondentek (36 %) bylo z poslaneckého klubu hnutí ANO 2011, 28 % z klubu hnutí STAN, 11 % z klubu ODS, po 8 % z klubů KDU-ČSL a TOP 09, necelých 6 % z klubu Pirátů a nejméně (necelá 3 %) z klubu SPD.

S cílem získat co nejpřesnější a vzájemně porovnatelné informace byly rozhovory koncipovány jako strukturované, obsahující přesně formulované uzavřené i otevřené otázky (viz přílohu). K některým otázkám byly doplněny i podotázky, které byly respondentce kladeny v případě, že do své odpovědi nezahrnula všechny potřebné informace. Část výroků respondentek byla využita k samotné analýze, část odpovědí pak sloužila k zachycení kontextu analyzovaných výroků.

Otázky byly směřovány pouze na přímou osobní zkušenost dotazovaných poslankyň s danou formou genderově podmíněného násilí a její subjektivní reflexi. Výzkum zjišťoval, zda se respondentky setkaly s tímto druhem násilí vůči své osobě, nikoli v pozici například svědkyně. Dotazování bylo zaměřeno na celou dobu jejich působení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, nikoli na nějak omezený časový úsek (kupř. 12 měsíců před dotazováním).

Respondentky byly osloveny prostřednictvím e-mailu nebo telefonicky na základě kontaktních informací získaných na webových stránkách Poslanecké sněmovny; některé poslankyně byly se žádostí o rozhovor osloveny opakovaně, bez reakce. Čas i místo rozhovoru byly ponechány na respondentkách, ty se zpravidla rozhodly pro setkání přímo na půdě Poslanecké sněmovny či pro provedení rozhovoru on-line prostřednictvím platformy Zoom. Rozhovory probíhaly v období od září do prosince 2024.

Všechny respondentky byly ujištěny o zachování anonymity a souhlasily s nahráváním rozhovoru. Přepisy citací z rozhovorů jsou původní, úprava proběhla pouze po formální stránce – tvary obecně češtiny byly nahrazeny tvary spisovnými, byla vypuštěna přebytečná ukazovací zájmena a další „vycpávko-

vé“ výrazy. V hranatých závorkách jsou doplněna slova umožňující lépe pochopit odpověď respondentky (zpravidla jde o zasazení odpovědi do původní otázky).

2

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Nejčastější forma násilí, se kterou mají dotazované poslankyně zkušenost, je násilí psychologické (81 %). Respondentky se setkávají s výhrůzkami násilím (včetně znásilnění) a jsou terčem slovních útoků a zastrašujícího chování. Zároveň vnímají, že v porovnání s útoky na jejich kolegy má agrese vůči nim odlišný charakter – je mnohem osobnější a často se sexuálním podtextem. Téměř 60 % respondentek, které se setkaly s výhrůzkami násilím, tyto incidenty nenahlásilo policii.

Necelých 42 % respondentek má zkušenost se sexualizovaným násilím, ať už jde o nevyžádané doteky, nebo o sexuální návrhy. Jedna zažila sexualizované napadení. Nejméně se do-

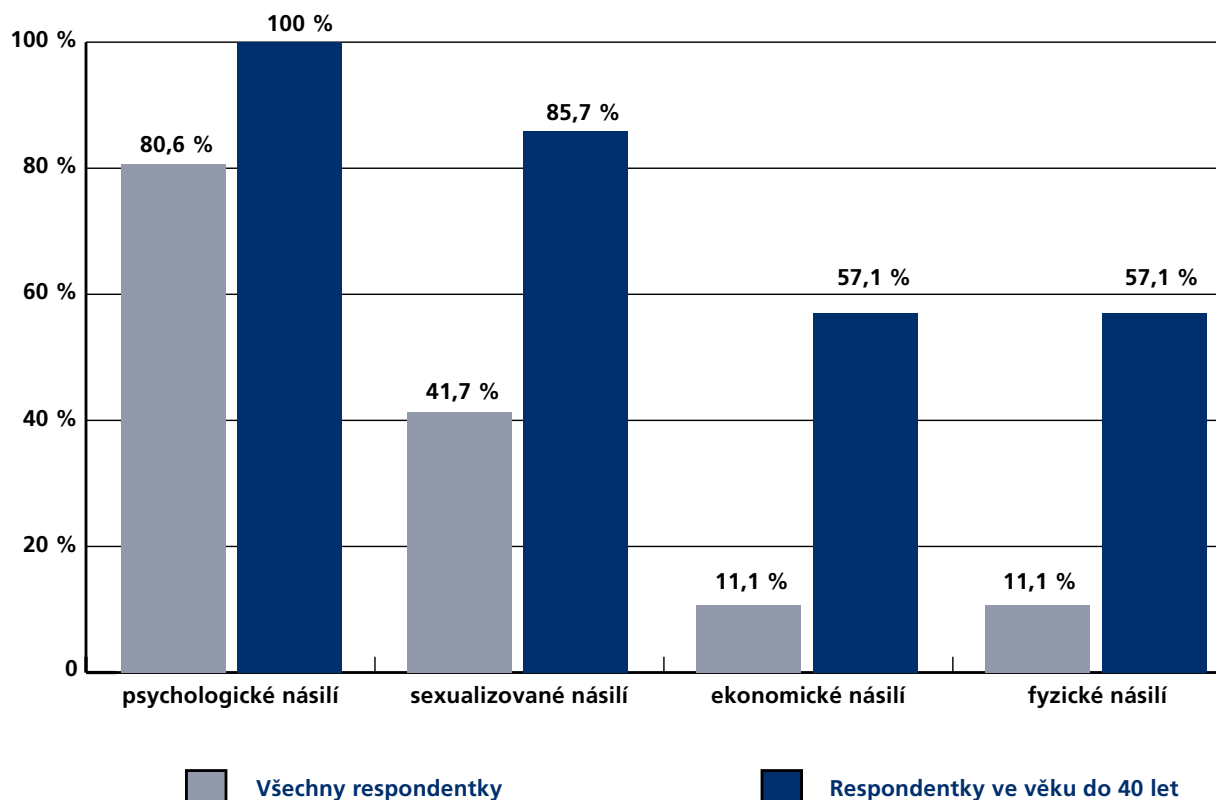
tazované poslankyně setkaly s ekonomickou a fyzickou formou násilí (11 %).

Na 28 % respondentek omezuje svou politickou aktivitu (například veřejné vystoupení, rozhovor s médii, zveřejňování příspěvků na sociálních sítích) z obavy, že se stanou terčem nenávistných komentářů, obtěžujícího chování nebo násilí.

Mladší respondentky (ve věku do 40 let) se ve vyšší míře setkávají se všemi formami násilí. Výhrůžky a zastrašující chování jsou také častěji namířeny na ty poslankyně, které se věnují lidskoprávní agendě, jako je migrace, Istanbulská úmluva, manželství pro všechny či otázky týkající se klimatu.

Graf 1

Zkušenost s různými formami genderově podmíněného násilí

Tabulka 3

Zkušenost s různými formami psychologického násilí

Forma psychologického násilí	Všechny respondenty	Respondentky ve věku do 40 let
zveřejnění znevažujících fotografií / fotografií se sexuálním podtextem v médiích či na sociálních sítích	30,6 %	57,1 %
sexistické poznámky a poznámky se sexuálním podtextem	52,8 %	85,7 %
zastrašující či obtěžující chování, slovní útoky	55,6 %	57,1 %
výhrůžky násilím	61,1 %	85,7 %

2.1 RŮZNÉ FORMY GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉHO NÁSILÍ

Genderově podmíněné násilí se projevuje v různých formách. Pohybuje se na škále od psychologického násilí (kam spadají i slovní útoky a zastrašující chování) až po fyzické napadení. V typologii násilí vycházíme z členění Meziparlamentní unie.¹⁰

- Psychologické násilí zahrnuje výhrůžky (včetně sexualizovaných), slovní útoky, zastrašující chování, poškozování pověsti, pronásledování, obtěžování v kyberprostoru, upravené pornografické nebo sexualizované obrázky s cílem veřejně zpochybnit schopnosti žen a zahanbit je.
- Ekonomické násilí zahrnuje odpírání platu nebo politického financování, krádež nebo ničení majetku.
- Sexualizované násilí zahrnuje sexuální obtěžování, nevyžádané návrhy a sexualizované napadení, znásilnění.
- Fyzické násilí zahrnuje atentáty, únosy, bití – často s cílem donutit ženy rezignovat nebo odejít z politického života, fyzické útoky, použití nože, stříelné zbraně apod.

2.2 PSYCHOLOGICKÉ NÁSILÍ

Jak již bylo uvedeno, téměř 81 % dotazovaných poslankyň se setkala s psychologickým násilím, které je nejčastější formou násilí, se kterou mají členky dolní komory Parlamentu ČR zkušenosti, a to napříč stranickým spektrem. Četnost výhrůžek a slovních útoků vzrůstá s tím, čím je politička exponovanější: objevuje se v televizi, vyjadřuje se do médií a je obecně více vidět ve veřejném prostoru v souvislosti s projednáváním nějakého zákona. Zastrašující slovní útoky se přitom neomezuji pouze na on-line prostor, ale poslankyně s ním mají zkušenosti i v osobní interakci.

Nejčastější formou psychologického násilí, s níž se respondentky během svého působení ve Sněmovně setkávají, jsou výhrůžky násilím: s těmi se setkala více než 61 % všech dotazovaných poslankyň, v případě mladších zákonodárkyň dokonce téměř 86 %. Druhou nejčastější formou je pak zastrašující či obtěžující chování a slovní útoky: zažilo je necelých 56 % respondentek (v případě žen ve věku do 40 let pak více než 57 %). Více než polovina (52,8 %) se setkala se sexistickými poznámkami či poznámkami se sexuálním podtextem, u mladších poslankyň to je opět téměř 86 %. Nejméně často se stává, že jsou zveřejněny znevažující fotografie poslankyň či jejich fotografie se sexuálním podtextem (ať již v médiích, či na sociálních sítích). Stalo se to 30,6 % respondentek. Znovu se tu však ukazuje, že významnou úlohu hraje věk – ve skupině dotazovaných poslankyň do 40 let zažilo zveřejnění znevažujících či sexualizovaných fotografií více než 57 % z nich.

Měla jsem incident, když jsem nakupovala na Novém Smíchově. Najednou byl u mě muž asi tak 25 až 30 roků. Těsně u mě. Takže kdyby měl nějakou zbraň, tak jsem vůbec neměla šanci. A řekl: „Ty jednou stejně budeš viset!“ A než jsem se vzpamatovala, byl pryč. Zůstala jsem stát jak solný sloup a roztrásl se mi samozřejmě nohy i ruce.

Přišla mi výhrůžka domů, že tam mám bombu. Několikrát mi v obálce také přišel poštou nůž.

Jednou jsem obdržela do poštovní schránky nábojnice.

Když jsem odcházela s manželem z restaurace a procházeli jsme kolem stolů, tak na mě jedna paní udělala rukou gesto zbraně, jako by mě chtěla zastřelit.

Velmi vulgární [slovní] útoky se bohužel dějí i osobně na ulici nebo v hromadné městské dopravě. Jde o vulgaritu od kolemjdoucích lidí, takových incidentů byla celá řada. Nepříjemné třeba je, když ten člověk má bojového psa bez náhubku a projde opravdu těsně kolem vás a do toho na vás křičí vulgaritu.

Měla jsem jednou strach, že jsem i oslovila městskou policii v místě bydliště, aby hlídali můj dům. Přišla mi výhrůžka likvidací. V té době byla má dcera těhotná, tak jsem měla velké obavy.

¹⁰ Vzhledem k tomu, že otázky v tomto výzkumu vycházejí z šetření Meziparlamentní unie, je v analýze využita i stejná kategorizace různých forem genderově podmíněného násilí na poslankyních. Organizace UN Women pracuje s kategorizací mírně jinou. Ekonomické násilí nepojímá jako samostatnou formu a zahrnuje ho jako podkategorii psychologického násilí. Sexualizované výhrůžky, upravené pornografické nebo sexualizované obrázky s cílem veřejně zpochybnit schopnosti žen a zahanbit je zařazuje na rozdíl od Meziparlamentní unie pod sexualizované, nikoli psychologické násilí. Viz <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2021/Guidance-note-Preventing-violence-against-women-in-politics-en.pdf>.

Byly situace, kdy mi na základě šíření lži o mé osobě například jeden člověk napsal: „Kdybych Vás potkal a měl u sebe zbraň, tak bych se neovládl.“

Policie mě kontaktovala, že mě nějaký muž chtěl zabít, že jeho výhrůžky vyhodnotili, že je myslel vážně. Říkali mi [policisté], že to půjde k soudu.

2.3 SEXUALIZOVANÉ NÁSILÍ

Necelých 42 % dotazovaných poslankyň se setkala se sexuálním obtěžováním. Respondentky se s těmito incidenty vypořádávají většinou samy, reagují asertivně a vymezí se. V rámci rozhovorů některé poukazovaly na to, že problém sexuálního obtěžování se může do větší míry týkat asistentek, pro které je i mnohem složitější se vymezit, jelikož nejsou s poslanci v rovnocenném postavení. Zároveň ve Sněmovně neexistuje mechanismus nahlášení nevhodného a obtěžujícího chování.

Když se tady [ve Sněmovně] pánové večer přijdou a mají pocit, že mi můžou dát ruku na zadek, tak já tu ruku sundám a vyřeším si to s nimi. Mám v tomto ohledu hranice jasně nastavené, ale chápu, že každá žena nemusí být mého temperamentu a může ji to dostat do složité situace.

Stala se mi situace, kdy jsem přišla v létě na jednání mezi samé muže a jeden slušně vychovaný muž z těch přítomných se mě podle etikety zeptal, zda si může sundat sako. A jiný tu situaci glosoval: „Škoda, že se nás takhle nezeptá i kolegyně, jestli si může sundat šaty.“ To se mi stalo konkrétně od jednoho z poslanců.

Jedna z respondentek měla zkušenost se sexualizovaným napadením. Vzhledem k citlivosti tématu však nechtěla zacházet do detailů.

Můžu jenom říct, že mi bylo naznačeno, buď ano, půjdeš dál, nebo ne, a nebude nic. Stalo se to v rámci politické strany. Tento incident jsem nenahlásila policii, s daným mužem si to vyřešil můj manžel. Řešila jsem to ale v rámci politické strany, řešila to krajská i oblastní organizace a dotyčný člověk už v politice skončil. Bylo to opravdu nepřijemné. Měla jsem úzký okruh lidí, který to věděl.

2.4 FYZICKÉ A EKONOMICKÉ NÁSILÍ

Celkem čtyři dotazované poslankyně (11 %) se setkaly s fyzickým násilím, a to v podobě různých fyzických útoků či konfrontace s nožem.

Natáčela jsem rozhovor pro televizi. Točilo se to venku před mým bydlištěm. Najednou po mně hodil někdo z protějšího domu plastovou láhev naplněnou vodou. Vloženo fyzický útok. Ve chvíli, kdy se soustředíte na to, že říkáte nějakou odpověď do kamery, proletí vám něco za zády, tak si ani neuvědomíte, co daný zvuk způsobilo.

Před bytem stála žena s nožem a vyhrožovala mi. Souviselo to s poslaneckou funkcí. Paní křičela: „Co si o sobě

myslíš, chceš se zviditelnit, já tě zabiju!“ A v ruce držela nůž. Kontaktovala jsem městskou policii, po jejich příjezdu se konflikt zklidnil a vyřešil se kladně. Vyřikaly jsme si to a nakonec jsme si i podaly ruce.

Stejný podíl respondentek (11 %) se setkal s ekonomickým násilím – v souvislosti s vykonáváním poslaneckého mandátu jim byl poškozen nebo zničen majetek.

Já osobně si myslím, že nebyla náhoda, když jsem měla rozbíté okno u poslanecké kanceláře. Hlásila jsem to na policii, ale nebyly tam žádné kamery.

2.5 NENÁVISTNÉ KOMENTÁŘE A VÝHRUŽKY V KYBERPROSTORU

Dotazované poslankyně se shodují na tom, že nenávistné komentáře a výhrůžky jednoznačně převažují v on-line prostoru. Útoky podle nich probíhají většinou ve vlnách a jsou intenzivnější v přímé úměře k tomu, jak se šíří řetězové e-maily a sdílení nenávistného obsahu a dezinformací v různých skupinách na sítích. To, co jako veřejnost vidíme u političek v komentářích na jejich sociálních sítích, je pouze špička ledovce. Vedle toho jim chodí závadný obsah i formou soukromých zpráv: přes sociální sítě, do e-mailu, formou SMS či prostřednictvím aplikace WhatsApp.

V rozhovorech respondentky tematizovaly, že se v české společnosti normalizují nenávistné komentáře a výhrůžky. Ve společnosti převažuje narativ, že pokud někdo získá veřejnou funkci a vystupuje ve veřejném prostoru, musí s tímto aspektem počítat a nestěžovat si na něj. Je to pokládáno za nutnou daň za působení ve vysoké politice. Dochází tak k normalizaci šíření nenávisti a toleranci vůči němu.

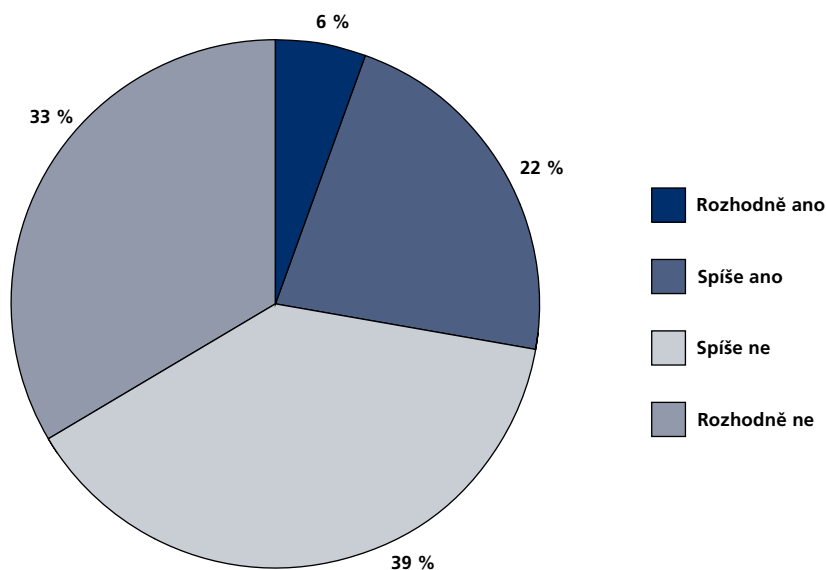
Spousta lidí vám řekne: „No ale ty jsi politik, tak musíš mít vyšší práh snášenlivosti.“ Je pravda, že někdy si v politické funkci připadáte jako veřejný majetek. Protože jste veřejná osoba, tak k vám lidé přistupují jako k veřejnému majetku a myslí si, že si k vám toho mohou hodně dovolit a říct vám cokoliv a že vy to unesete. Často slyším: „Dělalš politiku, tak na to musíš být zvyklá a musíš to vydržet.“

Některé poslankyně a jejich asistenti a asistentky komentáře procházejí a ty závadné a výhrůžné skrývají či mažou. Blokují a nahláší profily. Zároveň si uvědomují, jak toxické to je a kolik času jim to zabere. Volají proto po větší odpovědnosti provozovatelů sociálních sítí. Některé respondentky využívají k moderaci nenávistného obsahu placené AI nástroje.

Ten problém je, že my nejsme ochotní dnes regulovat sociální sítě, a tím pádem ty sociální sítě regulují nás. Přirovnala bych to k tomu, jako bychom měli čtyřproudovou dálnici, kde nemáme žádná pravidla. A my se tam snažíme nějakým způsobem mezi tím přežít, ale je tam takový provoz, který nejsme vůbec schopni usměrnit. Když nahlas řekneme regulace sociálních sítí, tak lidé mají pocit, že je to cenzura. Musíme ale najít odvahu sociální sítě regulovat.

Graf 2

Vyhýbáte se některým tématům nebo omezujete svou politickou aktivitu z obavy, že budete terčem nenávistných komentářů, obtěžujícího chování, nebo dokonce násilí?

Některé z dotazovaných poslankyň utlumily svou aktivitu na sociálních sítích v reakci na nenávistné komentáře, které měly dopad i na jejich děti. Vzhledem k tomu že prezentace a zviditelňování politické práce je předpokladem pro další volební úspěch, může částečná autocenzura političek ve střednědobém horizontu snižovat jejich šance na znovuzvolení.

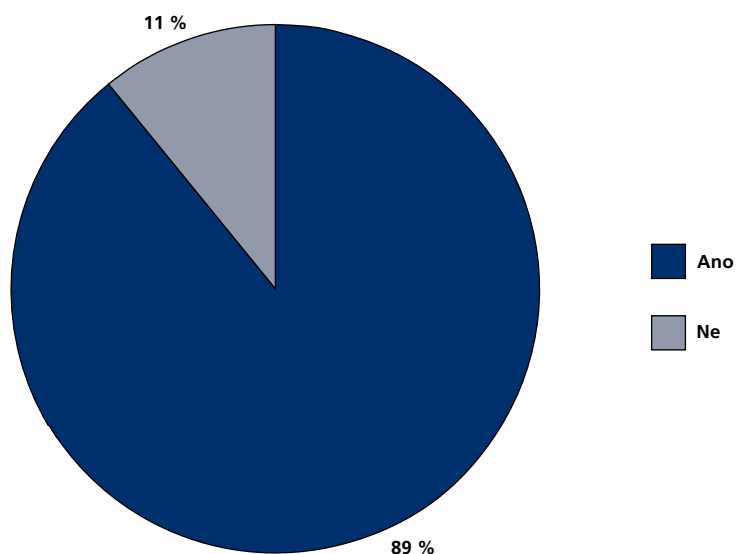
Autocenzura u mě proběhla velká a zároveň mám zpětnou vazbu od mých voličů, že mají pocit, že jsem se jim

ztratila. To autentické, co jsem do toho dávala, když jsem byla starostka, jsem vypustila z důvodu sebeobran-y. Myslím si, že nenávist, vulgarita a všechno, co ta politika dneska přináší, u mnohých žen představuje zásadní bariéru, proč do politiky nejdou, když to vidí.

Na 28 % respondentek omezuje svou politickou aktivitu (například veřejné vystoupení, rozhovor s médii, zveřejňování příspěvků na sociálních sítích) z obavy, že se stanou terčem nenávistných komentářů, obtěžujícího chování nebo násilí.

Graf 3

Myslíte si, že jsou útoky na političky v něčem odlišné od útoků proti politikům?

2.6 GENDEROVÁ PODMÍNĚNOST ÚTOKŮ NA POLITICKY

Téměř všechny dotazované poslankyně si myslí, že útoky na političky jsou odlišné od útoků proti politikům. Často mají sexualizovaný a více osobní charakter a jsou v nich běžné stereotypní představy, že ženy do politiky nepatří. Nenávistné a vulgární urážky mají sexuální podtext, útočí na vzhled političek a zpochybňují jejich kompetence. Při pohybu političek ve veřejném prostoru je více narušován jejich osobní prostor, jsou vnímány jako slabší, zranitelnější a jednodušší terč.

Jeden politik na svůj profil na Facebooku napsal, že bych si zasloužila jet do povodí řeky Kongo, aby mě tam někdo znásilnil.

Stala se mi i absurdní urážka, kdy mi poštou přišel vibrator.

Na sociálních sítích kolují různé fotokoláže se mnou, kde je cizí nahé tělo.

K nám [politikám] se lidé více přibližují a mají pocit, že mají právo se nás dotýkat a být v naší intimní zóně, z větší blízkosti na nás křičet. Když jsem s kolegou procházela náměstím, tak jsem měla přesně takovou zkušenost.

Je používána širší paleta nástrojů, kterými se snaží oponent její [političky] postoje, názory, program znehodnotit, a častěji se jde po ní jako osobě, nikoliv po její myšlence, argumentu, názoru, ale po ní jako ženě a nabírá to až šovinistických rozměrů. Patří tam ale i nenápadné podceňování, zpochybňování intelektu, zkušeností, zpochybňování možnosti se vůbec k věci vyjádřit či body shaming. Za tu dobu, co jsem v politice, vidím v tomto směru obrovský handicap v ženství.

Společnost není zvyklá na to, že ve vysokých funkcích jsou ženy. Vede to k neustálému a opakovanému znevažování pozice a autority ženy v politice. Co považují za ohromný problém je, že ve veřejném prostoru nám je dlouhodobě dáváno najevo, že jsme jenom krávy. Cokoliv uděláme, tak to nemá stejnou hodnotu jako u mužů. A vnímám to především jako problém společnosti, nikoliv natolik jako problém vnitřní v rámci politických stran.

Velmi často se opakuje posílání nás [politiků] k plotně a řešení toho, že se máme věnovat jiným rolím a že jsme předurčeny pro něco jiného než se motat mužům v politice. Útoky jsou mnohem osobnější a není tam zábrana do toho netahat rodinu. Navíc je to velmi necitlivou formou a ubližujícím způsobem.

2.7 NAHLAŠOVÁNÍ INCIDENTŮ

Velká část dotazovaných poslankyň (téměř 60 %) nenahlásila výhrůžky policii. Jako důvod často uvádějí, že jde o jednorázové záležitosti, které se dále nestupňovaly. Zároveň si nejsou jisté, zda by nahlášení mělo ve výsledku nějaký smysl.

Pravidelně se setkávám s výhrůžkami na sociálních sítích. Jednou jsem nahlašování zvažovala, ale nakonec ho nepodala. Několikrát jsem se o tom bavila s kolegy právníky, jestli nemáme začít nahlašovat ty různé příspěvky. A bohužel na to není úplně jednoznačný názor, kde je ta hranice a jestli to má smysl.

Mám pochybnosti, jestli to [výhrůžky] nahlašovat a jakým způsobem se k tomu postavit. V tom musím velmi poděkovat Olze Richterové, která je ta, co to řeší. A já si jí za to moc vážím, protože nám nastavuje zrcadlo, že to nemáme nechat být.

Za nenahlašování incidentů stojí i společenská bagatelizace možné hrozby násilí, která se ale může přenést z on-line prostoru do ohrožení ve fyzickém veřejném prostoru.

Výzvy k násilí v on-line prostoru bohužel mohou vést k překlopení do reálného násilí. Proto jsem to nenechala být a nahlásila to policii.

Míra nahlašování různých forem genderově podmíněného násilí se liší. Nejčastěji ženy hlásí incidenty, které zahrnují fyzické násilí – ty nahlásily tři čtvrtiny dotazovaných, které se s touto formou setkaly. U ekonomického násilí to byla polovina respondentek. Výhrůžky násilím nahlásilo necelých 41 % dotazovaných poslankyň, na něž byly směřovány. Vůbec pak nebyly hlášeny případy sexualizovaného obtěžování či napadení. Respondentka, která se setkala se sexualizovaným násilím, uvedla, že incident sice nenahlásila policii, ale řešila jej interně v rámci politické strany.

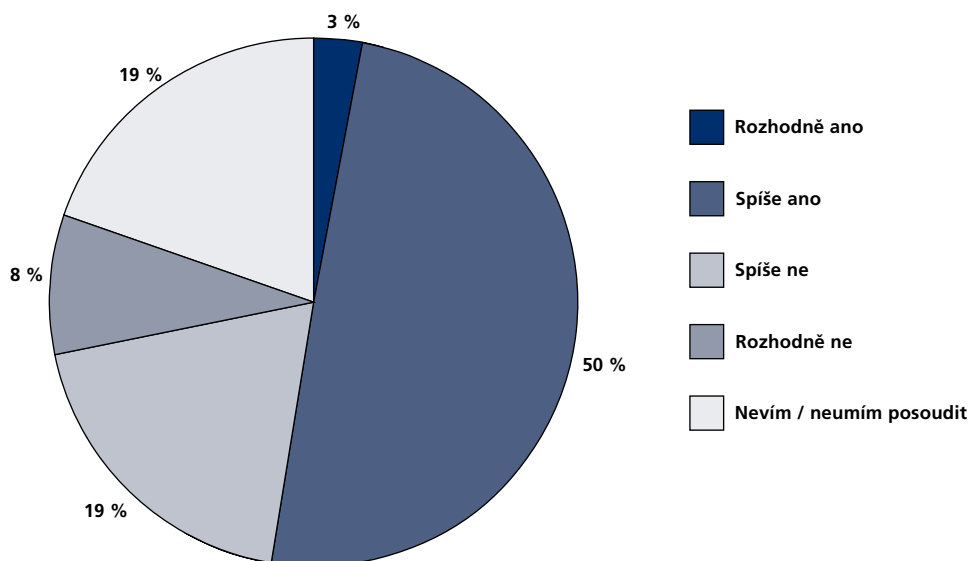
Tabulka 4

Míra nahlašování různých forem genderově podmíněného násilí

Forma násilí	Zažila tuto formu násilí	Nahlásila incident
výhrůžky násilím	61,1 %	40,9 %
sexualizované obtěžování	41,7 %	0,0 %
sexualizované napadení	2,8 %	0,0 %
ekonomické násilí	11,1 %	50,0 %
fyzické násilí	11,1 %	75,0 %

Graf 4

Jsou podle vás v České republice dostatečné mechanismy a nástroje, jak obtěžující, nenávistné a sexualizované projevy či násilí vůči političkám odhalovat a postihovat?

2.8 EFEKTIVITA EXISTUJÍCÍCH NÁSTROJŮ ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉHO NÁSILÍ

Většina (53 %) dotazovaných poslankyň považuje mechanismy a nástroje, jak obtěžující, nenávistné a sexualizované projevy či násilí vůči političkám odhalovat a postihovat, za dostatečné (3 % odpověděla rozhodně ano, 50 % odpovědělo spíše ano). Naproti tomu 27 % respondentek se stávajícími mechanismy a nástroji není spokojeno (8 % odpovědělo rozhodně ne a 19 % odpovědělo spíše ne). Konečně 19 % odpovědělo, že to nedokáže posoudit.

Poslankyně, které výhrůžky příslušným úřadům nahlašují, hodnotí, že se práce policie v této oblasti posunula k lepšímu. Relativně se daří autory výhrůžek dohledávat, a ti jsou následně postihováni za přešůpek nebo za trestný čin.

Musím říct, že se za poslední roky praxe výrazně zlepšila. Mám i přiřazeného policistu, protože v rámci policie se tomu také nevěnuje tolik lidí, a mají specialisty, kteří jsou primárním kontaktem. Nesetkala jsem se s bagatelizací nahlášených výhrůžek.

Tím, že to [výhrůžky v on-line prostoru] řeším s policií už zhruba pět let, tak vidím, jak se to naučili. Vidím, že si začali uvědomovat, jak je to důležité, protože lidí, kteří píšou ty nejhorší věci, není zase tolik. A když to budou beztrestně dělat, tak se budou přidávat další. Násilí z on-line prostoru se snáze překlápí v násilí v reálném světě. Takže to [policisté] neberou na lehkou váhu.

Respondentky, které nepovažují současné mechanismy a nástroje odhalování a postihu výhrůžek za dostatečné, poukazují na to, že nenávistné projevy nejsou zakotveny v trestním

zákoně. Za klíčové také označují průběžné školení policistů, soudců a státních zástupců. Největší rezervy vidí v osvětě a vzdělávání v oblasti vnímání genderově podmíněného násilí vůči veřejně aktivním ženám. Především by mělo docházet k silnému distancování se od jakýchkoliv násilných a nenávistných projevů ve veřejném prostoru i on-line prostředí.

Zlepšit by se měl přístup společnosti k násilí na ženách obecně, jak fyzickému, tak i verbálnímu. Mělo by být zcela normální takové jednání odsuzovat, nikoliv omlouvat, či dokonce normalizovat nebo zlehčovat konstatováním, že se přeci jedná o veřejnou osobu a ta musí snášet větší míru „kritiky“ i v podobě nenávistných projevů.

Vím, že v této oblasti [nevhodné chování, nenávistné komentáře a útoky] funguje školení v Evropském parlamentu. Myslím, že je důležité, aby ženy dostaly psychologickou podporu hned na začátku. Osvěta nejen pro ženy, ale ideálně i pro muže. Jakým útokům můžete čelit, doporučení, jak následně postupovat, reagovat atd. Hodně lidem by to pomohlo a nemuseli by si hledat vlastní cesty, které trvají třeba rok. To by mohlo být zavedeno pro nové poslance a poslankyně při nástupu do funkce.

3

ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

Genderově podmíněné násilí na politických představuje závažný společensko-politický problém, který vyžaduje systematickou pozornost a dlouhodobá účinná řešení. Tento fenomén narušuje fungování demokratických procesů, poškozují důvěryhodnost institucí a odrazuje mnohé ženy od vstupu do politického života. Různé formy násilí tak zasahují nejen jeho oběti, ale mají zásadní negativní dopad na společnost jako celek.

Pro účinnou prevenci a potírání tohoto jevu je nezbytné přijmout komplexní opatření zahrnující jasné a srozumitelné etické kodexy, účinné sankce, podporu obětem a osvětu veřejnosti. Klíčovou roli hrají také ženské sítě, podpora solidarity mezi politikami napříč stranami, zapojení mužů či mezinárodní spolupráce v podobě sdílení příkladů dobré praxe.

Konkrétně by stávající jednací řád či etický kodex Poslanecké sněmovny měl být doplněn o specifické ustanovení týkající se obtěžujícího či násilného chování. Jasně by mělo být stanoveno, co konkrétně toto chování zahrnuje, co je ve Sněmovně naprosto nepřijatelné a jakým způsobem je to postihováno. Dále by měl být na parlamentní úrovni zaveden nezávislý mechanismus pro podávání stížností a vyšetřování, který bude zachovávat anonymitu a důvěrnost poskytnutých informací. Obdobná doporučení (nulová tolerance násilí, etický kodex, mechanismus nahlašování a postihování) se vztahují i na politické strany.

Klíčovým aspektem je prevence, která může mít podobu zvyšování povědomí o tématu prostřednictvím pravidelných komunikačních a osvětových iniciativ či (povinných) školení pro zákonodárce a zákonodárkyně na začátku volebního období (např. po vzoru obdobného školení pro europoslance a europoslankyně).

Výskyt případů genderově podmíněného násilí vůči politikám je akcelarován rozvojem internetu a sociálních sítí. Kyberprostor umožňuje rychlé šíření informací a přímý přístup k lidem aktivním v politice, což výrazně usnadňuje páchání psychologického násilí a šíření nenávistných projevů, často pod rouškou anonymity. Interní parlamentní a stranickou politikou lze tudíž postihnout jen část problému. Je proto důležité přijmout účinné mechanismy pro regulaci obsahu sociálních sítí a požadovat vyšší úroveň odpovědnosti technologických firem za řešení situace. Tlak na tech-

nologické společnosti provozující sociální sítě, aby přijaly opatření vedoucí k efektivní ochraně před útoky, předpokládá koordinovaný postup národních vlád na evropské i světové úrovni.

PŘÍLOHA: OTÁZKY PRO ROZHOVORY S POSLANKYŇMI PARLAMENTU ČR

- 1 Myslíte si, že je k ženám v politice přístupováno jinak než k mužům?
a) Rozhodně ano. *Jak konkrétně se to podle vás projevuje?*
b) Spíše ano. *Jak konkrétně se to podle vás projevuje?*
c) Spíše ne.
d) Rozhodně ne.
e) Nevím, neumím posoudit.
- 2 Stala jste se vy osobně někdy terčem sexistických poznámek nebo poznámek se sexuální podtextem?
a) Ano. *Jakých konkrétně? (Stalo se tak v osobní interakci nebo v on-line prostoru? Kde to je častější?)*
b) Ne.
- 3 Stalo se vám někdy, že média, zpravodajská či bulvární, zveřejnila nebo odvysílala vaše fotografie, které vás nějakým způsobem znevažovaly nebo měly sexuální podtext?
a) Ano. *O co konkrétně se jednalo?*
b) Ne.
- 4 Byla jste někdy terčem obtěžujícího chování? Jinými slovy, byla jste vystavena nepříjemnému, nebo dokonce zastrašujícímu chování? Například nežádoucí pozornosti nebo slovním útokům nebo jakékoli formě interakce, která vám nebyla komfortní nebo ve vás vyvolala pocit strachu?
a) Ano. *O co konkrétně se jednalo? (Stalo se tak v osobní interakci nebo v on-line prostoru? Kde to je častější?)*
b) Ne.
- 5 Setkala jste se někdy s výhrůzkami násilím? Ať již vůči vám, nebo vašim blízkým (rodině, přátelům atd.)?
a) Ano. *Můžete blíže popsat konkrétní incident? (Stalo se tak v osobní interakci nebo v on-line prostoru? Kde to je častější?)*
b) Ne.
- 6 Řešila jste některý z těchto incidentů oficiální cestou?
a) Ano. *Jak konkrétně, komu jste ho nahlásila? (Nahlášení na policii / řešení v rámci PS PČR...)*
b) Ne. *Řešila jste tuto situaci nějak jinak? Jak konkrétně?*
- 7 Jaké veřejné profily na sociálních sítích máte? Jaké jsou oficiální a jaké osobní?
- 8 Stalo se vám někdy, že na sociálních sítích byly zveřejněny vaše fotografie, které byly ponižující nebo měly sexuální podtext?
a) Ano. *O co konkrétně se jednalo?*
b) Ne.
- 9 Objevuje se v komentářích pod příspěvky na vašich sociálních sítích nenávistný obsah nebo výhrůžky?
a) Ano. *O co konkrétně jde?*
b) Ne.
- 10 Chodí vám nenávistné komentáře či výhrůžky formou soukromých zpráv (na sociálních sítích, prostřednictvím SMS či e-mailu)?
a) Ano. *Jakou mají obvykle formu a obsah? Dokážete říct, kdo je typickým pisatelem či pisatelkou takových zpráv? Chodí vám tyto zprávy častěji od mužů, nebo od žen?*
b) Ne.
- 11 Nahlásila jste tyto nenávistné komentáře či zprávy?
a) Ano. *Komu? (Provozovatelé sociálních sítí / Policie ČR...)*
b) Ne. *Řešila jste tuto situaci nějak jinak? Jak konkrétně?*
- 12 Setkala jste se někdy s chováním, které byste označila jako sexuální obtěžování? Například sexuálně laděné poznámky či vtipy, sexuální návrhy nebo nevyžádané doteky.
a) Ano. *O co konkrétně se jednalo? Kdo se takového jednání dopustil?*
b) Ne.
- 13 Byla jste někdy proti své vůli donucena k nějakým sexuálním praktikám či pohlavnímu styku?
a) Ano. *O co konkrétně se jednalo? Kdo se takového jednání dopustil?*
b) Ne.
- 14 Nahlásila jste sexuální útok, sexuální obtěžování?
a) Ano. *Komu? (Policie ČR / někdo v rámci politické strany / PS PČR...)*
b) Ne. *Řešila jste tuto situaci nějak jinak? Jak konkrétně?*

- 15 Byly vám někdy odepřeny finanční prostředky, na které jste měla nárok (např. poslanecké náhrady, sponzorský dar, příspěvek na kampaň)?
a) Ano. *Můžete tuto situaci blíže popsat?*
b) Ne.
- 16 Byly vám někdy odmítnuty parlamentní zdroje (prostory, počítače, personál, ochranka), na které jste měla nárok?
a) Ano. *O co se konkrétně jednalo?*
b) Ne.
- 17 Byl někdy poškozen nebo zničen váš majetek?
a) Ano. *Můžete tuto situaci blíže popsat?*
b) Ne.
- 18 Nahlásila jste tento incident / tyto incidenty?
a) Ano. *Komu? (Policie ČR / někdo v rámci politické strany / PS PČR...)*
b) Ne. *Řešila jste tuto situaci nějak jinak? Jak konkrétně?*
- 19 Napadl vás někdy někdo fyzicky? Dal vám někdo facku, strčil do vás, udeřil vás nebo po vás hodil něco, co vás mohlo zranit?
a) Ano. *Můžete tuto situaci blíže popsat?*
b) Ne.
- 20 Ocitla jste se někdy v situaci, kdy vám chtěl někdo fyzicky ublížit použitím stříelné zbraně, nože nebo jiné zbraně nebo ji proti vám skutečně použil?
a) Ano. *O co se konkrétně jednalo?*
b) Ne.
- 21 Byla jste někdy proti své vůli zadržena, bita nebo unesena?
a) Ano. *Můžete tuto situaci blíže popsat?*
b) Ne.
- 22 Nahlásila jste tento incident / tyto incidenty?
a) Ano. *Komu? (Policie ČR / někdo v rámci politické strany / PS PČR...)*
b) Ne. *Řešila jste tuto situaci nějak jinak? Jak konkrétně?*
- 23 Myslíte si, že jsou útoky na političky v něčem odlišné od útoků proti politikům?
a) Ano. *V čem konkrétně? Liší se v intenzitě?*
b) Ne.
- 24 Jsou podle vás v České republice dostatečné mechanismy a nástroje, jak obtěžující, nenávistné a sexualizované projevy či násilí vůči političkám odhalovat a postihovat?
a) Rozhodně ano.
b) Spíše ano. *Je něco, co by se mělo zlepšit?*
c) Spíše ne. *Co konkrétně by se podle vašeho názoru mělo zlepšit?*
d) Rozhodně ne. *Co konkrétně by se podle vašeho názoru mělo zlepšit?*
e) Nevím, neumím posoudit.
- 25 V posledních letech se objevují témata, která rozdělují společnost, například migrace, Istanbulská úmluva, manželství pro všechny či otázky týkající se klimatu. Vyjadřovala jste se k tématům, jež jsou v české společnosti vnímána jako kontroverzní?
a) Ano. *K jakému konkrétně?*
b) Ne.
- 26 Myslíte si, že když se vyjadřujete k těmto tématům, vyvolává to větší vlnu nenávisti než u jiných témat?
a) Ano.
b) Ne.
- 27 Vyhýbáte se některým tématům nebo omezujete svou politickou aktivitu (třeba veřejné vystoupení, rozhovor s médii a podobně) z obavy, že budete terčem nenávistných komentářů, obtěžujícího chování, nebo dokonce násilí?
a) Rozhodně ano.
b) Spíše ano.
c) Spíše ne.
d) Rozhodně ne.
e) Nevím, neumím posoudit.
- 28 Chtěla byste k tématu dodat ještě něco dalšího, co dosud nezaznělo?

O AUTORECH

Markéta Kos Mottlová vystudovala politologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Působí jako ředitelka a genderová expertka v nevládní organizaci Fórum 50 %. Je členkou Rady vlády pro rovnost žen a mužů a předsedá Výboru pro vyvážení zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích. Působí jako místopředsedkyně České ženské lobby, sítě organizací, která hájí práva žen v České republice.

Veronika Šprincová vystudovala genderová studia na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. Ve své práci se zaměřuje na téma práv žen, genderové rovnosti a především zastoupení žen v politice a veřejném životě. V nevládní organizaci Fórum 50 % působí jako analytička, genderová expertka a lektorka. V letech 2015–2019 působila jako předsedkyně Genderové expertní komory České republiky.

FÓRUM 50 %

Fórum 50 % je nevládní organizace, která usiluje o vyvážené zastoupení žen a mužů v politice a veřejném životě. Jako watchdogová a think-tanková organizace přináší nové vize, přístupy a návrhy a pomáhá je uvádět do praxe. Sleduje vývoj zastoupení a postavení žen v české politice, motivuje je ke vstupu do veřejného života a podporuje v jejich veřejném působení. Zároveň spolupracuje s politickými stranami a dalšími aktéry na konkrétních opatřeních. Jejím hlavním principem je nadstranickost.

IMPRINT

České poslankyně a genderově podmíněné násilí
Markéta Kos Mottlová – Veronika Šprincová

1. vydání, Praha, duben 2025
Redakce a korektura: Jiří Nedvěď
Sazba: Jakub Tayari
Tisk: Tiskárna DTS, Plzeňská 130/221, Praha 5, 150 00

Vydaly
Friedrich-Ebert-Stiftung, e. V., zastoupení v České republice
Zborovská 716/27, Praha 5, 150 00
Tel: +420 224 947 076
<https://prag.fes.de> | www.facebook.com/FESPrag
Odpovědná osoba: Jörg Bergstermann – ředitel

Fórum 50 %, o. p. s.
Náplavní 2013/1, Praha 2, 120 00
Tel: +420 774 411 151
<https://padesatprocent.cz>
Odpovědná osoba: Markéta Kos Mottlová – ředitelka

Bezplatné exempláře mohou být objednány na adrese
prag@fes.de.

Komerční využití není povoleno.

O NÁS

Kancelář Friedrich-Ebert-Stiftung v Praze existuje od roku 1990. Se sociálnědemokratickými hodnotami na zřeteli poskytuje expertízu v nejrůznějších formátech, a posiluje tak veřejnou debatu o tématech evropské a zahraniční politiky, práce a sociálních věcí, rovnosti žen a mužů, migrace a sociálně spravedlivé klimatické transformace. Na těchto aktivitách FES spolupracuje s jinými vědeckými instituty a think-tanky, neziskovými organizacemi a odbory z ČR a Evropy.
<https://prag.fes.de>

Názory vyjádřené v této publikaci neodpovídají nutně názorům Friedrich-Ebert-Stiftung.

ČESKÉ POSLANKYNĚ A GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉ NÁSILÍ

Dotazované poslankyně se shodují na tom, že nenávistné komentáře a výhružky jednoznačně převažují v on-line prostoru. Útoky podle nich probíhají většinou ve vlnách a jsou intenzivnější v přímé úměře k tomu, jak se šíří řetězové e-maily a sdílení nenávistného obsahu a dezinformací v různých skupinách na sítích. Ve společnosti převažuje narativ, že pokud někdo získá veřejnou funkci a vystupuje ve veřejném prostoru, musí s tímto aspektem počítat a nestěžovat si na něj. Je to pokládáno za nutnou daň za působení ve vysoké politice. Dochází tak k normalizaci šíření nenávisti a toleranci vůči němu.

Téměř všechny respondenty si myslí, že útoky na političky jsou odlišné od útoků proti politikům. Často mají sexualizovaný a více osobní charakter a jsou v nich běžné stereotypní představy, že ženy do politiky nepatří. Nenávistné a vulgární urážky mají sexuální podtext, útočí na vzhled političek a zpochybňují jejich kompetence. Při pohybu političek ve veřejném prostoru je více narušován jejich osobní prostor, jsou vnímány jako slabší, zranitelnější a jednodušší terč.

Míra nahlásování různých forem genderově podmíněného násilí se liší. Nejčastěji ženy hlásí incidenty, které zahrnují fyzické násilí – ty nahlásily tři čtvrtiny všech dotazovaných poslankyň, jež se s touto formou setkaly. U ekonomického násilí to byla polovina respondentek. Výhružky násilím nahlásilo necelých 41 % dotazovaných poslankyň, na něž byly směřovány. Vůbec pak nebyly hlášeny případy sexualizovaného obtěžování či napadení. Respondentka, která se setkala se sexualizovaným násilím, uvedla, že incident sice nenahlásila policii, ale řešila jej interně v rámci politické strany.

Více informací naleznete zde:
<https://prag.fes.de>